

Sygn. akt IV U 597/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Katarzyna Nawacka
Protokolant:	sekr. sądowy Tomasz Miłosz

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2015 r. w Olsztynie

sprawy J. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego

na skutek odwołania J. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 24 czerwca 2014 roku nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż ustala, że ubezpieczony nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego za okres od 01 marca 2013 roku do 01 sierpnia 2013 roku oraz świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 02 sierpnia 2013 roku do 27 lutego 2014 roku,

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

Sygn. akt IV U 597/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. zobowiązał ubezpieczonego J. Ł. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego w kwocie 5 670,28 zł za okres od 1 marca 2013 roku do 1 sierpnia 2013 roku oraz świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 11 340,28 zł za okres od 2 sierpnia 2013 roku do 31 maja 2014 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 2 października 2012 roku do 27 lipca 2014 roku. ZUS podkreślił, iż zasiłek chorobowy nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia, jeżeli osoba niezdolna do pracy ma ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, zaś świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczony nie zgodził się z przedmiotową decyzją i złożył od niej odwołanie. Wskazał, iż środki z zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego wydatkował na bieżące potrzeby. Podkreślił, iż świadczenia te nie mogły

być nienależne, skoro były przez ZUS wypłacane, nie wiedział ponadto czy w konsekwencji otrzyma świadczenie rentowe.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. Ł. w okresie od 1 marca 2013 roku do 1 sierpnia 2013 roku pobierał zasiłek chorobowy, a następnie od 2 sierpnia 2013 roku do 27 lipca 2014 roku świadczenie rehabilitacyjne.

[bezsporne]

J. Ł. w dniu 2 października 2012 roku złożył wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Decyzją z dnia 10 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 roku zmienił decyzję z dnia 10 stycznia 2013 roku i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 2 października 2012 roku do 30 listopada 2014 roku.

[dowód: decyzja z dnia 10 stycznia 2013 roku, wyrok z dnia 27 lutego 2014 roku wraz z uzasadnieniem – akta ZUS]

Decyzją z dnia 13 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił ubezpieczonemu prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 marca 2013 roku do 1 sierpnia 2013 roku oraz świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 2 sierpnia 2013 roku do 27 lipca 2014 roku.

Wyrokiem z dnia 26 września 2014 roku Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie o sygn. IV U 596/14 oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji.

[dowód: akta IV U 596/14]

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest w części zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Nie ma sporu w niniejszej sprawie, iż ubezpieczonemu nie przysługuje zasiłek chorobowy za okres od 1 marca 2013 roku do 1 sierpnia 2013 roku oraz świadczenie rehabilitacyjne za okres od 2 sierpnia 2013 roku do 27 lipca 2014 roku. Zostało to rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 26 września 2014 roku w sprawie o sygn. IV U 596/14.

Spornym jest czy ubezpieczony, który pobierał zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne jest zobowiązany do zwrotu świadczeń w sytuacji, gdy pobierał je w dobrej wierze, świadczenia na dzień wypłaty były należne, nie zaistniała wówczas przesłanka powodująca wyłączenie prawa do świadczenia w postaci nabycia prawa do świadczenia rentowego.

Zgodnie z treścią art. 84 ust 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Zgodnie zaś z art. 66 ust. 2, ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267 ze zm.) jeżeli bezpodstawną wypłata zasiłku nastąpiła z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w jej art. 15 – 17, 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących lub ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie ma zastosowania, bowiem świadczenie nie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15- 17 i art. 59 ust. 6 i 7tej ustawy. Należy więc odnieść się do reguł ogólnych wyrażonych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawowe znaczenie w tym zakresie ma cytowany już art. 84 ust. 2 ustawy.

W przedmiotowej sprawie obowiązek zwrotu pobranych świadczeń rozważany może być w kontekście wyłącznie pkt 1, bowiem nie zarzuca się ubezpieczonemu wprowadzenia w błąd organu rentowego. Ubezpieczony pobierał zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne w okresie od 1 marca 2013 roku do 27 lipca 2014 roku , a następnie nabył prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 2 października 2012 roku do 30 listopada 2014 roku. Za ten sam okres wypłacono ubezpieczonemu zatem dwa wykluczające się świadczenia najpierw zasiłek chorobowy i rentę, następnie świadczenie rehabilitacyjne i rentę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że **organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę** (wyrok Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 maja 1966 r., I TR 49/66, niepublikowany - patrz: B. Gudowska: Ubezpieczenie emerytalno-rentowe w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Warszawa 1993, s. 171). **Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze wiedząc, że mu się nie należy**, co dotyczy zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak też tej osoby, która uzyskała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów, albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej. Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. wyroki Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 stycznia 1966 r., III TR 1492/65, OSPiKA 1967 nr 10, poz. 247, z dnia 24 czerwca 1965 r., III TR 86/65 oraz z dnia 19 lipca 1965 r., III TR 2439/64, niepublikowane; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1977 r., II UR 5/77, OSNCP 1978 nr 2, poz. 37 oraz z dnia 16 lutego 1987 r., II URN 16/87, PiZS 1988 nr 6; wyroki Sądów Apelacyjnych w Krakowie z dnia 11 września 1996 r., III AUr 105/96, OSA 1997 nr 7-8, poz. 21, s. 74 oraz w Białymstoku z dnia 10 listopada 1999 r., III AUa 602/99, OSA 2000 nr 6, poz. 29, s. 70; a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2007 r., I UK 90/0, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 301). Podstawowym zatem warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie podlega zwrotowi w myśl komentowanego przepisu (art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej) jest, po pierwsze, **brak prawa do świadczenia oraz, po drugie, świadomość tego osoby przyjmującej to świadczenie, płynąca ze stosownego pouczenia**. Obie te przesłanki wystąpić muszą w trakcie pobierania świadczenia, a nie po zaprzestaniu jego wypłaty. Jeśli w trakcie pobierania świadczenia jest ono "należne", a okoliczności wyłączające do niego prawo, a w konsekwencji wiedza o tym świadczeniobiorcy, wystąpiły post factum, nie ma podstaw do uznania, że należności wypłacone podlegają zwrotowi na podstawie art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. [tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 2 grudnia 2009 r.I UK 174/09].

Taka zaś sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie do dnia przyznania ubezpieczonemu świadczenia rentowego – do 27 lutego 2014 roku. Ubezpieczony w trakcie pobierania zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego do 27 lutego 2014 roku miał do nich prawo, nie zachodziły bowiem okoliczności wskazane w art. 13 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. W tym

okresie bowiem ubezpieczony nie miał ustalonego prawa do renty. Dopiero wsteczne przyznanie renty wyrokiem Sądu Okręgowego, spowodowało sytuację pobrania dwóch wykluczających się świadczeń.

Z tych przyczyn Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w części na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. ustalając, iż ubezpieczony nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 marca 2013 roku do 27 lutego 2014 roku.

Ubezpieczony po 27 lutym 2014 roku miał świadomość jednoczesnego pobierania świadczenia rehabilitacyjnego i posiadania uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy. Składając wniosek o świadczenie rehabilitacyjne był pouczony o braku prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w sytuacji prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Tożsame pouczenie widniało w decyzji z dnia 4 lutego 2014 roku przyznającej mu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego. Z tych przyczyn uznając na podstawie art. 84 ust 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, iż świadczenie rehabilitacyjne pobrane przez ubezpieczonego za okres po 27 lutego 2014 roku jest świadczeniem nienależnym orzeczono jak w pkt II wyroku na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c.